

Pro udržení obyvatelnosti našich měst je nezbytné zlepšit podmínky pro stromy

Vzrostlé stromy plní v ulicích měst řadu funkcí, které pomáhají udržet města obyvatelná i navzdory vlnám veder a sucha. Tím, že poskytují stín a odpaňují vodu, významně pomáhají chladit veřejný prostor. V době přívalových dešťů mohou pomáhat přívaly vody zadržet. Týká se to hlavně velkých vzrostlých stromů, které v ulicích rostou 30 a více let.

Ochrana stromů v ulicích českých měst je však nedostatečná. „Chybí zákonem stanovené ochranné pásmo stromořadí. Mnoho firem má naopak zákonné právo stromy kácet pouze na základě oznámení, tedy bez možnosti o řešení debatovat, bez možnosti orgánů ochrany přírody nařídit náhradní výsadbu či finanční kompenzaci. Zákon dosud nestanovuje povinnost ukládat náhradní výsadbu, ani pravidla pro uložení finanční náhrady za pokácený strom, pokud náhradní výsadba není možná. Zákon dokonce nepočítá s tím, že by stromy měly funkci při adaptaci na klimatickou změnu,“ vysvětluje Martin Ander z Nadace Partnerství, která se věnuje podpoře adaptací na klimatickou změnu ve městech i krajině. Ochlazovací funkci stromů ukazuje například pomocí nové [mobilní aplikace Tree Check](#), nebo díky měření výparu stromů v Otevřené zahradě v Brně.

Vládou loni přijatá aktualizace Národního akčního plánu však již obsahuje úkoly pro jednotlivá ministerstva problém řešit¹. Ministerstvo životního prostředí už aktuálně pracuje na novele příslušných zákonů.

Inspirací mohou být řešení z řady evropských zemí a měst, jako třeba Berlína nebo Vídně. V těchto městech je náhradní výsadba za pokácené stromy povinná, striktně jsou stanoveny i její parametry (např. největší vzdálenost od místa kácení, kde je třeba náhradní výsadbu provést), pokud nelze v dané vzdálenosti strom nahradit, je povinný finanční odvod. Tyto peníze jsou účelově vázány a město je může využít jen na novou výsadbu nebo nákup pozemků určených k výsadbě stromů.

Aby stromy mohly v ulicích prosperovat a poskytovat přínosy obyvatelům měst, musí mít výsadba dostatečný prostor, hlavně pod zemí. Prověřeným funkčním řešením jsou souvislé pásy prokořenitelného prostoru vyplněné tzv. strukturálním substrátem. Jde o směs drceného kameniva, kompostu a zeminy či biouhlu. Pórovitý substrát umožňuje zadržovat potřebnou vodu i vzduch. Zároveň je dostatečně únosný a může tedy

---

¹ Úkoly Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu schválené Vládou ČR 13. září 2021:

4.14-5 „Zakotvit do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, funkce dřevin ve vztahu ke změně klimatu“.

4.15-1 „Připravit návrh komplexní právní úpravy podmínek ochrany dřevin a technické infrastruktury s ohledem na jejich celospolečenské funkce a potřeby adaptace urbánního prostředí na změnu klimatu“.

4.15-2 „Na základě výsledků výzkumného projektu na oceňování dřevin připravit návrh řešení stanovení poplatku za kácení dřevin při nemožnosti uložení náhradní výsadby“

4.14-5 „Zakotvit do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, funkce dřevin ve vztahu ke změně klimatu“.

4.15-7 „Zakotvit do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, možnost uložit kompenzaci ekologické újmy i při kácení dřevin v rámci oznamovacího režimu“

bez problémů sloužit jako kvalitní podklad pod vozovky a chodníky. Řešení je známé ze Švédska, odkud se v posledních letech rozšířilo po celé Evropě a nyní se zkouší i v Česku. V odborné literatuře už se informace objevují několik let, stále je však třeba zajistit rozsáhlejší vzdělávání a osvětu, aby se stalo standardním řešením².

Teprve běžným používáním těchto technologií a legislativními změnami, které zajistí stromům v ulicích větší ochranu a potřebný prostor, můžeme zvýšit odolnost českých měst vůči vedru a dalším dopadům změny klimatu.

---

² Podrobněji například v posledním čísle časopisu Zahrada – Park – Krajina, 2/2022: Prokořenitelný prostor pro stromy, I. Strukturální substráty.